

REDACTIA

Arad, Deak Ferencz-u. nr 20

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
Nr-ii de Duminecă pe an
— 4 coroane. —
Pentru România și
trănatate pe an:
40 franci.

Manuscrisurile nu se napoiesă

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deak Ferencz-u. nr 20

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori nefracate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Față în față.

Cei cari știu ce s'a petrecut și între culise la 1878, când cu răpirea Basarabiei, se pătrund tot mai tare de admirație pentru politica externă inaugurată în România de marele I. C. Brătianu. Astfel, un bărbit de stat care aparține partidului conservator imi spunea: „Brătianu știa bine că o să perdem Basarabia. Cine era să sară a se război cu colosul dela Nord pentru un petec de pământ ce 'i se lua unui stat mic, considerat în trecut nu cu misune culturală și politică în Orient, ci cel mult ca obiect de compensație, uneia sau alteia dintre puterile între cari este icuit?!. Rusia ne oferise apoi despăgubire mare în bani și teritor mai întins luat din Bulgaria. Cu o condiție însă: România să nu protesteze în contra răpirei Basarabiei! Brătianu a protestat însă, îndeplinind astfel nu numai o înaltă datorie patriotică, dar și inaugurând o politică nouă. Agor, cum era și cu suflet mare, el văzuse că în sfera de interese ale Rusiei, pentru România nu se deschide nici o perspectivă, ci trebuie să gravitam înspre marile puteri din centrul Europei. D'atunci eram deja de fapt alipiți puterilor din tripla alianță și toate guvernele ce s'au succedat d'atun și până azi, urmează această politică nu numai pentru-că așa vrea Regele, ci pentru-că toți suatem convinși că așa e bine și altfel nu se poate face. Protestând contra răpirei Basarabiei și neprimind despăgubirile ce Rusia oferea, Brătianu a pus odată și pentru totdeauna capăt rusofilismului între Români și ne-a tras pentru vecie calea ce trebuie să urmăm în politica externă, ni-a indicat misiunea ce avem de îndeplinit ca popor latin icuit între Slavii de Nord și de Sud“.

Ca să-mi illustreze cum d'atunci țeara merge pe calea indicată de Brătianu, eminentul fruntaș conservator mi-a spus, înafară de evenimentele cunoscute de toți, ca visele schimbate între regele Carol și Monarhul nostru, și un caz mai recent: încheierea convenției comerciale cu Grecia. „Proiectul acestei convenții era alcătuit de dl Sturdza“, imi spunea; „neputându-se însă vota atunci, l'a prezentat în Corpurile legiuitoare junimistul Marghiloman ear' noi, conservatorii toți, l'am primit cu aplauze. Interesele mari ale țării cer ca să întreținem relațiuni intime cu Grecii și cu Turcii. Ca să ajungem la aceasta negreșit că și în chestia macedoneană guvernul român a trebuit să mai lase din intransigență și să caute a-l menșgia pe Greci“.

Când cu visita regelui Greciei la Alazza, am arătat importanța aceluia eveniment politic. Am stăruit îndeosebi asupra faptului că întrederea dintre cei doi monarhi se petrecea pe teritor austro-ungar. Am spus atunci, că desigur, aceasta nu era întâmplător. D'atunci au mai urmat și alte fapte, ca visita șefului și a întreg statutului major austriac la

Sinaia, cari toate arată nu numai că România se alipește tot mai tare de tripla alianță, dar' că statele aceste, puteri mari, împreună cu statele mai mici din sfera lor, se pun tot mai evident față în față cu Slavismul, îndeosebi cu Rusia, reprezentanta Slavismului în genere și protectoare îndeosebi a statelor slave din Balcani.

Un răspuns acesta, în același timp, nu numai cochetărei Rusiei cu Franța, ci mai ales la distincțiunea, interesul și ajutorul ce Rusia acordă în timpul din urmă, Slavilor de pretutindeni, începând cu Cehii, urmând cu Rutenii — între cari, cum s'a dovedit zilele aceste în Dieta Bucovinei, țatretinea cu bani mulți agenți, — și terminând cu Bulgarii și Serbitii, pe cari nu-i mai slăbește din dragoste, deși atât în Bulgaria cât și în Serbia s'au petrecut lucruri nu se poate mai compromițtoare pentru un stat.

Când așa stau lucrurile, bine înțeles că importanța României iese tot mai mult în relief. Pricinuise doar adevărată senzație până și știrea dată de un ziar maghiar de a doua mână că România a încheiat un tratat militar cu Austro-Ungaria... În fața celor 250 000 militari ce România poate scoate pe câmpul de luptă, ziare mari vienez și berlineze își arătau respectul, ear Rusii își descoper și ei capul când aud de dorobanți și nu fără îngrijire se gândesc la fortificațiunile din valea Siretului, dela Pocișani, și la cele dela București...

Impregiurarea aceasta fericită: ca tripla alianță să aibă în Orientul Europei, la gurile Dunării, un element valoros pe care se poate rezăma, tulbură însă visul concetățenilor nostri maghiari. Nu este adică, desigur, întâmplător, că tocmai în lunile aceste din urmă, când regelui României 'i se făceau ovațiuni la Abazia, când șeful statului major și întregul Stab austriac se duce să salute pe Regele României la Sinaia, „Budapesti Hirlap“ ziarul maghiar, care preconizează politica lui Andrássy, scrie mai cu stăruință despre marea (?) misiune a Ungurilor în Orientul Europei, despre „imperialismul maghiar“.

Cei dela marele ziar budapestan, oamenii chiar ai lui Széll, știu desigur, ce se întâmplă la Viena și la Berlin, știu prețul ce se pune pe România. Ei știu mai ales un lucru și anume că în măsură ce statele din tripla alianță țin să se așeze față în față cu Rusia, importanța României crește. Crește în același timp însă și importanța elementului românesc și poate că în așa măsură, încât dacă nu să-l întreacă, și poi cel puțin să-l apropie pe cel unguresc.

Ear acessta Ungurii nu o vor, odată cu capul. Eată de ce ei au căutat să pună în tot-deauna piedeci apropiării dintre România și Austro-Ungaria. Când era vorba ca Monarhul nostru să întoarcă visele regelui Carol, ei înscenează procesul Memorandumului. Ca visita să se poată totuși face și să se satisfacă astfel unor interese superioare de stat, M. Sa Monarhul nostru a trebuit să useze de o prerogativă, grațind pe cel căzuți

jerfă șovinismului. Era vorba apoi să se schimbe legea electorală, ca elementul român să intre în Dieta și să se valoreze în statul ungar ca elementul politic. A fost însă destul pentru Unguri să vadă importanța crescândă a României, pentru a cere, nu reforma legii electorale, ci desînțarea până și a minimului ce ni-se acordase pe hârtie cel puțin: legea de naționalități. Și cu toate că li-a curtenit până și împăratul Germaniei ei au căutat să producă diversiuni în jurul triplei alianțe: Ugron combătând în Delegațiuni, după ce se arătase dispus a intra în legături cu Franța, ear un vicepresident al Dietei scriind o broșură în care pleda pentru o înțelegere cu Slavii dușmanii triplei-alianțe.

Și toate acestea nu pentru-că ar fi convinși despre folosul ce ar trage apropiindu-se de Slavi, ci numai pentru a se pune față în față cu Românii, de cari își tem mărirea în viitor șovinismul, această boala primejdișoasă ce-i roade, li face să creadă că sunt chemați să stăpânească în răsăritul Europei, că stăpânirea aceasta nu iertat nici măcar s-o împartă cu Românii, dar mi-te să le-o lase! Orbiți de această patimă, ei nu ved că întocmai ca noi, sunt înconjurați de potopul slav, nu judecă cu mintea că și unii și alții nu vom scăpa de rău decât punând umăr la umăr, luptând alături unii de alții ear nu față în față. Pentru înalte interese de stat, România, eată, s'a apropiat și de Grecii și de Turcii, pe urma cărora zău, suferitau destul frații noștri de dincolo. Ungurii însă, pentru interese meschine și egoiste trăiesc în ceartă cu naționalitățile, concetățenii lor, cari d'o mie de ani au contribuit și ele întocmai ca Ungurii, la susținerea statului ungar.

Eată deosebirea între elementul maghiar și cel român. Tocmai deosebirea aceasta indică însă cine este chemat să stăpânească răsăritul Europei: cei cari seamănă vrajbă, ori cei cari știu să facă jertfa de sine și să câștige inimii? Cei cari se conduc de ideile lui Brătianu, alcătuitor ori cei cari se iau după utopiile lui Kossuth resvrătorul!

Russu Șirianu.

Hărjoneli. Oamenii celor două fracțiuni ale partidului irid pendist se persecută unii pe alții. Kovács Lajos, șeful fracțiunii kossuthiste din Gyula, unde Bartha Miklos e obicinuit să fie ales și unde a fost în zilele aceste obiectul unor „en'usiaste ovațiuni“ din partea alegătorilor, cum spune „Magyarország“, cam tăvălește în coloanele lui „Egyesitérs“ pe Bartha, pe „îrg atul“ de Bartha, pe care îl ajutase la alegerile trecute.

„Magyarország“, organul „îngătur“ reflectază invinuirilor ce 'i se aduc prin frate său antagonist „Egyetérés“, că acel domn Kovács este „o existență“ care s'a jehuit că numai 209 cor. a primit dela Bartha pentru serviciile electorale ce l-a făcut.

Într'ăm, — care este cinstit din cei doi învingători patriotici independenți?

Q'le bagage!

Vice-amiral rusec la Curtea României. Părechca regală română a dat un dejun în onoarea vice-amiralului Hilderbrand și a ofițerilor marinei rusești cari s'au prezentat la Sinaia pentru a face omagii suveranului român. La dejun Majestatea Sa Regale Carol a ridicat următorul toast:

Cu atât mai mare imi este bucuria de a felicita flota rusească în portul Meu Constantin, cu cât julecata acestei flote revocă din nou în sufletul meu amintirea înfrățirii celor două armate, sigilate pe câmpul de război din Bulgaria. Multumesc Majestații Sale Împăratului vostru donnitor, că a permis excelenței voastre de a mă visita împreună cu corpul ofițeresc, în Sinaia. Această gentileță imi cade foarte bine, și ved într'însa o nouă garanție a susținerii și întăririi acelor raporturi amicale, cari s'au dezvoltat într'un mod atât de norocos între Rusia și România și pe cari mult le prețuiesc. Când urez norocire înolului vostru stăpânitor și în florire frumoasei lui flote, golesc paharul în sănătatea Majestaților Lor Împăratul Nicolae și Împărăteasa Alex. ndra Teodorovna“.

Vice-amiralul Hilderbrand a toastat pentru MM. LL. Regele și Regina, Carol și Elisabeta, și pentru dinastia română.

Clujul — de azi.

— Revoluție de stradă din pricina poliției. — Clujul celebru, cuibul atâtor păcate grele, n'a învățat nimic din trecut. Și păcatele trecutului azi le expiează într'însul tocmai cel mai greu vinovați de ele: oamenii politici. Sub ochii lor s'au petrecut acolo cu ani înainte cele mai turbate demonstrații, barbarii și bombardări la casele Românilor pacnicii și nevinovați, cari nu mai erau siguri de viață la vetrele lor; nu mai cutezau să iese pe strade de groaza orgiilor sălbatice, de cari la tot pasul erau amenințați. În pericoul de viață era zilnic fiecare membru al societății române; bărbați și dame, deopotrivă, insultați în chip ne mai pomenit în lumea cultă, și atacați cu brutalitate erau în ziua mare, pe strade și în localuri publice, de pleava societății ca și de „floarea“ societății maghiare. Și la toate acestea, poliția Clujului privia zimbind și nepăsătoare!

Ce-i era ei de avutul și de viața pacnicilor cetățeni români? Atăta poate, că mai dădea și ea mână de ajutor plebei turbulente în atacurile acesteia împotriva Românilor. Și azi? — Mână sorții își răsună azi cu belșug asupra ei. Chiar aceeași plebe turbată de odinioară, azi 'și-a îndreptat orgiile și mânia barbară în contra aceleiași poliției păcătoase!

Obicinuită la brutalisări și ne mai având pricină de-a se năpăstui asupra societății române, poliția clujană începuse acum a brutalisa pe membrii din al ei sânge, din însăși societatea maghiară; și faptăurile 'i-au eșit la iveală iute și de grabă. Ear' rezultatul — eată-cum se raportează din falnicul „kincses Kolczsvár“.

În urma multelor brutalități, săvârșite de poliști față de oameni, cari erau osândiți să aibă daraveri cu drăgii, — Dumineca trecută au izbucnit în Cluj tulburări, cum rar se ivesc în alte orașe, în contra poliției; ear' a doua zi, Luni, tulburările au

degenerat în adevărată revoluție de stradă. Mulțime imensă de turburători au inundat străzile, vociferând și moarte strigând polițistilor! Ear' aștia, începând dela șeful poliției Deák Pál, până la cel din urmă polițist, fugiau și se ascundeau ca școarecii din calea mulțimei înșăbătăcite, căci chip de apărare nu era. Deja Daminec seara, poliția a cerut în ajutor asistență militară, egind imediat cu sulite scoase și compania de infanteriști, cari au imprăștiat în parte pe turburători, ear' pe polițistii i au luat sub pază și i-au dus la loc sigur.

Rebeliunea însă prin asta s'a potențat și mai mult: Mulțimea a însoțit escorta la casa orașului, unde a bombardat toate ferestrele, a rupt tâblile cu anunțurile, spăr-gând apoi și zdrobind tot ce îi venia în cale. În urma acestora alte două companii de soldați au eșit din casarmă, cari au imprăștiat mulțimea din piață și au tras cordon în jurul casei orașului.

Din piața principală, mulțimea a plecat să caute ori-ce loc unde știa că se găsește picior de polițist. Mai întâiu au dat năvală asupra casei cu sala de scrimă, unde toc-mai era un „bal săcuesc“. Au fugărit publicul, care abia a putut viu să scape de furia turburătorilor, ear' aștia au zdrobit în miile de bucăți toate ferestrele, au năvălit în-lăuntrul, spărgând totuși și căutând om ni de-ai poliției. Într'astea s'a ivit și a patra companie de soldați, cari au alungat și de aci pe revoltași.

Moarte tuturor polițistilor, moarte căpitanului! strigau, și cu astea au dat năvală asupra circului, spărgând și zdrobind tot ce găsiu în calea lor și cerând estradarea polițistilor. De aci au plecat la arestul orășene, unde au spart ferestrele și ușile, liberând deacolo pe toți arestanții.

Cea mai mare panică a fost în oraș când mulțimea a pornit spre teatrul de vară căruia avea să-i dea foc. A fost o norocire însă, că un ziarist a telefonat după miliție, care a alungat primejdia, ce era să urmeze.

Miliția, condusă de căpitanul Müller, a fugărit și de aci mulțimea, care începu acum să insulte, să arunce cu petri și în miliție și să ridice bastoane chiar și asupra căpitanului miliției. Aci au trebuit să se facă și câteva arestări din mulțime.

O scenă înfloritoare a fost apoi la locuința căpitanului de poliție, Deák Pál, unde mulțimea mai întâiu a bombardat toate ferestrele, și prin ferestre mai mulți inși au străbătut în odai, unde au spart, au nimicit și au aprins tot ce au găsit în cale. Căpitanul nu era acasă, ear' soția lui cu un copil abia au putut să scape cu viață din

mânile sălbaticilor, înfundându se leșinați de spaimă într'o odaie mai ascunsă.

A apărut însă din nou miliția, care a imprăștiat earșii mulțimea, pe care n'o mai putea acum nimic opri în orgiile sale. Nu mai ajuta nimic, nici vorbele împăciuitoare ale ziaristilor, nici amenințările miliției.

Abia pe la miezul nopții s'a restabilit în parte liniștea, după-ce miliția și gendarmeria au luat paza în toate străzile și în tot decursul nopții.

Ca un fapt vrednic de amintit se anunță, că în toată lupta groznică a miliției cu mulțimea turbată, — sânge nu s'a vărsat, ceea-ce se mulțumește numai purtării umane și cu tact a comandantului-căpitan Müller.

De aseară orașul e în adevărată stare de asediu. Serviciile de susținerea ordinii se află în mâinile miliției și gendarmeriei. Inspecția o face generalul Palcovici, care d-ea rindul vizitează toate posturile de pază.

Căpitanul poliției Deák Pál a fost și lăsat să demisioneze și în locul lui prevede agenda poliției căpitanul Polcz Rező.

Ministrul de interne și cel de honvezi au provocat prin telegraf miliția și gendarmeria, ca să poarte grje de ordine în oraș și să stea în ajutorul noului căpitan al orașului. Ear primăria a provocat foile din loc, ca să expună în empiările așa fel, ca să ajute la restabilirea ordinii și a păcii, lansând apoi și o provocare împăciuitoare către cetățeni, ceea-ce a avut de astă dată un bun efect.

Din România.

Finanțele țării.

De două luni de zile noul budget pe exercițiul 1901—1902 se află în curs de aplicare.

Cu ce rezultate s'a soldat până acum acest budget?

La 31 Maiu se încasase, asupra exercițiului 1901 cu cinci milioane mai mult de cât în intervalul corespunzător din anul trecut.

Și când s'a produs această admirabilă ameliorare? Înainte de a se fi afirmat efectele recoltei celei noi, despre care nu mai încapе azi îndoială că se va număra printre cele mai bune.

Nu mai la vămii, sporul pe cele dintâiu două luni ale noului exercițiu este de 1,200 000 lei.

În curând se vor dovedi rezultatele noului impozit fonciar și ale zecimei de percepere. Nu încapе dar îndoială că în cursul exercițiului, grație mai ales bunei recolte se va pu'e atinge pe depîn suma de 218 milioane, totalul creditelor acordate pe 1901—1902. Deja se constată un excedent de 9 și jum. milioane.

Din străinătate.

Ochiade rusești Italiei. Ziarul din Petersburg, „Novoie Vremea“ scrie următoarele:

„Pentru Italia nu e indiferent, ce soartă va ave Marea Adriatică, îndată-ce vor eși la iveală acele raporturi complcate, cari n'egreșit vor aduce la suprafață chestia moștenirii au țo ungare. La nici jum cas nu este în interesul Italiei ca flota austro ungară să se prefacă odată în flota germană. Aceasta nu este în interesul nostru, dar' nici în interesul statelor slave pe cari le-a creat Rusia (sic!) în Balcani. Numai alianța Italiei latine cu statele slave e în stare să salveze Italia (?) cât și pe aceste state slave, dela nepăcuta metamorfizare austro-ungară-germană. Dacă noi spriginim Italia în aceasta, ne va fi posibil să să îndroptăm marile greșeli pe cari le-a făcut diplomația noastră, când n'a urmărit cu destulă atenție intrigiile Germaniei în Turcia, cari au avut ca urmare întreprinderea drumului de fer la Bagdad. Aceasta amenință nu numai situația noastră politică din Orient, ci și dezvoltarea noastră economică. Este știut, că scopul Germaniei este să colonizeze Mezopotamia, prefăcându 'și-o în gră ar al s'e. Printr'aceasta a câștigat mână liberă față cu Rusia, contra careia ar fi bine să ne asigurăm de pe acum“.

Șiretul muscal se face a umbra după dragoste „latină“ pentru a-și face interesele proprii! Teorie cam ciudată. Dar' de aceea i muscal, ca să se încerce a mișca toate pietrele pentru — „pace“.

Congresul din Londra și tuberculosa.

Eată hotărârile, ce le a luat congresul din Londra pentru combaterea tuberculosei:

Congresul a stabilit unanim, că tuberculosa se moștenește numai în neînsemnată măsură și că unica condiție a răspândirii ei este: contagiunea. Germanii boalei îi transplantază mijlocit om la om din negrije din neștiință, din miserie. Posibilitatea re-

ducerei și încetării boalei se îmbie așa dar de sine. Oamenii trebuie clarificați, și cel bolnav și cel sănătos, cum să se păzească reciproc ca bolnavul să se vindece, ear cel sănătos să nu se bolnăvească.

Tuberculosa e curabilă nu numai în stadiul începutului, ci și în cursul ei înaintat. Savanții au convenit pe deplin în aceea, că pericolul cel mai mare zace în scuiapat. Pe urma acestei lipse de creștere (educație) se lățește mai ales boala. Renumitul profesor parisian Bruardel a spus în congres, că dacă s'ar pu'te a stîrpi răul obiceiului al scuiapării, tuberculosa ar scădea îndată în mare măsură. În America se pedepsște aspru acela care scuiapă pe stradă ori în localurile publice, sau în birouri. Milionarul Bradbury a fost pedesit c'o mare amendă în bani, apoi cu închisoare, pentru-că folosia acest rău obicei. În Europa numai din slăbiciune și ignorare nemotivată se susține acest obicei urt, — care e criminal și lipsit de ori-ce conștiință, fiind că propagă cel mai mare dușman al omenimei: tuberculosa.

Congresul din Londra face apel și avertisează lumea, să delșturē pe o cale care-care pericolul răspândirii boalei prin scuiapare. El recomandă bolnavului un vas acomodat de sicla, care să-l poarte cu el. Congresul protestează viu în contra trenii femeilor, care prin răscolirea prafului încă este un propagator periculos al boalei.

Tuberculosa se propagă tare în locuințele nesănătoase și înghesuite. În urma aceasta congresul din Londra face atente comunei, orașele și în general statele, de a edifica locuințe și ateliere sănătoase. Un mare rol joacă în combaterea boalei aerul și rezele solare. Păgubito: este alcoolismul, fiind că predispuie organismul omenesc la primirea boalei.

Congresul propune d-munțarea fie-cărui cas de tuberculosa. La ori-ce alte boale contagioase denunțarea e obligatoare, de aceea e firesc, ca și la tuberculosa, boala cea mai periculoasă, să se enunțe obligativitatea denunțării. Numai pe calea aceasta autoritatea poate să țină seamă de bolnavi și să se îngrijească de apărarea, transportarea bolnavului grav, deinfecțarea locuințelor etc.

Congresul enunță mai departe, că trebuie înfrățate sanatorii și spitale, ori secții deosebite în spitale pentru tuberculoși.

Cum a învățat Bubi franțuzește.

Bubi era un tînc crescut sulit și de o superioritate îngrozitoare a minții. Cel puțin în anumite treburi era anticipat față de vârsta lui, era însă un veritabil băiat al timpului modern.

El cunoștea marcele celor mai căutate țigări mai bine decît numele împăraților sau a principilor ce au domnit vr'o dată și posedea pe lângă astea încă distinsă cunoștințe particulare. Tatăl său — cu care sunt înrudit, intenționa, ca după ce va fi avut la buzunar testimoniul necesar pentru voluntariat să-l trimită la Paris să învețe franțuzește. „Ce învață băieții în gimnasiu nu face două parale“ și un maturisant d'al nostru pus pe pavagiul Parisului ar juca un rol de tot trist. Așa rezona bătrânul și fiind-că raționamentele tatălui nu armonisau nici pe departe cu ale tîncului Bubi, mă rugase să-l scutur eu nițel de indolență și să l fac pe cerbicosul să se pue mai dinadins pe fracesă.

Eu îi recomandai mai multe manuale pentru învățarea repede a limbei franceze, căci metoda lui Toussaint în scrisori nu l acceptase din motiv de voluminositate exagerată. Ii propusei deci două gramatici

„Cucu bēta limbii franceze sau arta de a învăța în șase săptămāni franțuzește“ și „Lutele francez, manual pentru învățarea limbei franceze în șase luni.“ Bubi s'a decis pentru metoda din urmă. Nu mult după aceasta mă informai de progresele ce făcuse.

„Prostie“ zise el — „nu dau înainte domnului!“ „Ei, să fim sinceri, pentru copil mici metoda d-tale va fi foarte bun, dar eu învăț din cartea aceasta numai noștii made, de cari n'am nevoie!“ Imi indică o piesă de traducere cetindu-mi propoziția: „Ai văzut casa, pe care noi o vom vinde?“ zise: — Ce prostie! dar, mă rog am eu casă? Sau poftim: „Eiba, pe care o văzuși este unul din cele șase fluviu mari ale Germaniei.“ — Rogu-te, cui să i spun eu aceasta la Paris? Ha, ha!

Invirtind mai departe la foile cărții imi arată încă alte pasagi, cari îi escitas-ră ironica dispoziție, d. e. „Ei nu am văzut pe femeia, căreia tu i ai dat corfa mea“. „Nu i de lipsă, ca voi să dați fratelui meu condeile mele“, sau aici: „Eu doresc ca voi să nu perdeți umbrela, pe care unchiul vostru a dăruit-o sorei voastre.“ — Minunată este însă această propoziție: Eu plec la Paris, să cumpăr cuie“. Asta este admirabilă.

Bubi tot mai căuta să-mi dovedească că manualul nu posedă nici o valoare practică.

La lecțiunea a 32 a găsiu iarși ceva, ce nu sta în nici un raport cu referințele sale materiale. „În nucul nostru par'că sunt peste 500 de arbori.“ Rîzînd cu poftă imi cetii zicerile: „Când este ziua nașterii sorei tale celei mai mici?“ — La 1 Ianuarie — „Cu atāt mai rău pentru ea, căci astfel, primește feliicitări numai odată în an!“ Cu îndignare și decis aruncă cartea la o parte și în același timp extemporă din vena-i satirică hațjocoritor: „Care este cea mai frumoasă culoare neagră? Noir de Gall!“

Mai trecuse puțin timp. Când earșii cercetai pe părinții lui Bubi, îi întrebai între patru ochi, cum mai stă cu franțuzeasca.

El dete din umeri. „În fine — plaisir — plăcere nu mi face de fel — zise el, nu găsesc o gram-maire — gramatică potrivită și dacă n'ai ocazion — ocazie de conversacion — conversație — de...! Dar aceasta n'o să mi scotă cheveuz — peri albi — căci am destule alte souci — griji.“

„Cum observ“, îi intrerupsei, „ești bine preparat. Ai făcut chiar progrese; după care metod, dacă perm'ți să te întreb?“

El surise și zise: După „Inventicn — invenția mea! Uite ce este. Principiul să te duct la Paris cu mots — cuvinte. Acestea le înșț eu acum așa că le înhămez cu cele românești și în felul acesta mi-se întipăresc jucând. Da, da, observi rare — risul d tale, dar d ta observi succès — succesul meu“.

Explicându-mi acestea, scoase un „No'es“ legat în mușama neagră, care era plin de terimini francezi cu traducerea lor. Din acest „notes“ ominoas lua Bubi la flecare zi o dosă la care apoi în conversație îi dedia drum liber, dar pe care totuși o păstra în memorie.

Cedându mi pe câteva momente această „carte d'aur“ o resfoii și conținutul ultimei fețe imi escită un interes deosebit. Aci își notase niște propoziții franceze, în care Toussait poate tot ar mai fi găsit ceva de corectat.

Pou qui allez vous si vite, Mademoiselle? Pourquoi si lentement, Mademoiselle? Je suis enchanté de votre beauté, Mademoiselle! Vous êtes la plus belle Parisienne, que j'connais, Mademoiselle!

Est il permis de vous accompagner un petit morceau, Mademoiselle?

Je suis si libre de vous inviter pour un petit souper, Mademoiselle.

CUGETĂRI.

Văhura: un condamnat care 'și-a isprăvit osenda!! (Ch. Narrey).

In nici un dact nu se cântă atât de fals ca în căsătorie. (Lehm. Kähler).

Căsătoria e împreunarea a doi oameni, cari până atunci nici-când nu s'au mai certat!

Efect ciudat: Stați într'un curent rece și te pomcnești cu căldură.

(Dr. Urechă)

Omul fără conștiință e cel mai strict judecător!

Numai o dreptate există: amorul; dar și acela odată e adevărat!

Ce este femeia? Anestecați falsitate, mândrie, voluptate, poftă de petreceri dor de cucerire și invidie — și veți avea o femeie! (Boileau).

Sunt multe fete tinere, cărora nu le lipsesc de cât aripile ca să fie niște . . . . . găște desevârșite!

(Hilarus).

Moștenirea amorului e — căință! (C. v. Kestner.)

Noutăți

ARAD, 7 August n. 1901.

Ziarul nostru „Tribuna Poporului” s'a mutat în strada Deák Ferencz Nr. 20 a.

† Victoria văduva împăratului Friderich a Germaniei, fiica mai mare a răposatei regine Victoria a Angliei, mama actualului împărat Wilhelm II a încetat din viață luni seara, la orele 6.15, în castelul din Kronberg.

Membrii casei imperiale, au fost toți de față, afară de principele Henrich, care este în călătorie peste mări îndepărtate.

Viceamiralul Helebrand la Sinaia. După serbările dela Costanța, date în onoarea flotei rusești sosite acolo, Luni viceamiralul Helebrand împreună cu ofițeri flotei rusești au mers la Sinaia. La gară au fost întâmpinați în numele M. S. R. gelui Carol de generalul Warthiade, șeful casei militare regale. La castelul Peleş oaspeții primiți în audiență de Maj Sa au fost oțriți la dejun.

Vous êtes tout simplement ravissante et la beauté est richesse, est force! (La aceasta irestibilă frază s'a gândit la vre'o reclamă de cosmetice, pe care a cetit: „frumusețea este avuție, frumusețea este forță.”

Pourriez vous m'être un tout petit conne, Mademoiselle?

Și așa mai încolo.

Eram indignat în internul meu când li restituți manualul.

„Ai dreptate, tinere — zisei — și dat de cel mai bun metod”. față de ecستا Toussaint sau Ploetz natural că au rămas înapi.

Poate aplicat acest metod se va dovedi nu tocmai efin, dar de sigur este mai amuzant decât toate exercițiile cunoscute până acum în toate gramaticile existente. Bonne chance! Jeune homme de grande esperance! . . .

Bubi al nostru s'a ținut de ce promise. Un an mai pe urmă făcuse în Paris astfel de progrese în franceză, încât — ajutat de mijloacele auxiliare pecuniare ale tatălui său — se înțelegea parfaitement — la perfecție cu — o mică grisetă.

(După P. v. Schönthan „Copiii de astăzi”).

Pelerinajul la mormântul lui Mihăileanu. Duminică dimineața s'a făcut pelerinajul la mormântul regretatului patriot Ștefan Mihăileanu, la cimiterul Belu din București. De dimineață toate societățile și un public foarte numeros, s'au adunat la biserică S-tu Gheorghe-Nou unde s'a oficiat un parastas pentru odihna sufletului răposatului.

La parastas a asistat și familia Mihăileanu. După terminarea serviciului religios, oficiat de P. S. L. arhiepiscopul Calist Botoșeanu întreaga asistență s'a format într'un lung cortegiu. În frunte mergea comitetul de organizare al pelerinajului și apoi societățile cu drepelele respective, societatea de cultură „Macedo-Română”, colonia macedoneană, meseriașii, etc. Toți purtau la piept cocarde cu tricolorul național. Un mare număr de coroane erau purtate spre a fi depuse pe mormântul aceluia care a căzut victima caldului și entuziasmului său patriotism. La cimitir s'au pronunțat discursuri în care s'au arătat m. ritele patriotice ale lui Ștefan Mihăileanu, activitatea lui pe terenul culturii naționale și odioșia acelor cari cred să înăbușească conștiința de neam prin teroare și asasinat.

Concurs de frumuseță. Duminică după amiază, cu ocaziunea concertului dat în păduricea orașului nostru, de capela militară hongvezească din Seghedin, s'a arangeat un concurs de frumuseță de copilite. Cel mai frumos băiețel a fost Magda Soltér, Marica Marosy, și Florica Papp, fetița dlui Papp, prof. sor de limba română la liceul din Arad.

Maria Cunțan, Poetă. A apărut un dragălaş volum, în editura Tipografiei „Minerva” din Orăștie.

Anunțând apariția acestui volum al gingașei noastre poete, promitem a reveni asupra lui.

Jezuiții fug din Franța. Episcopul de Montpellier într'o scrisoare a sa spune că ordinul iese de sigur va părăsi Franța. Episcopul, mare amic al iezuiților, anunță credincioșilor săi, că iezuiții sunt nevoiți să părăsească Franța, dar s'au îngrijit, ca aceia cari le vor lua locul în școală, să lucreze tot în spiritul lor. După-cum află „Figaro”, membrii ordinului iezuit vor fi deja la 1 Octombrie departe de granițele Franței.

Nonăzeci mii coroane din vremea lui Bach. Din Sopron se scrie: Încă înainte de 67, în vremea bună, nemțească, s'a întâmplat că funcționarii de stat din Sopron au format o asociațiune, care ar fi avut de scop să ajute cu bani de zestre pe fetele „beamteri”-lor. Asociațiunea, se înțelege, s'a desființat mai târziu, și banii ce avea, au ajuns în pastrarea oficiului de dare ba la primăria din Sopron. Primarul Gebhard a cerut ministerului să hotărască asupra banilor, cari cu dobânda capitalizată au ajuns la suma de 90.000 coroane. Ministerul de interne în conștădere cu ministerul austriac, au decis ca o jumătate din această avere să fie dată în profitul funcționarilor urgari și jumătate pentru cei austrieci, deoarece fondul a fost creat de funcționarii ai monarhiei.

Săcuil sunt tari de cap, o știe toată lumea, și pe tema aceasta se brodează multe anecdote ale poporului nostru. Eată și o dovadă fizică de cap gros săcuiesc, ce ne dă un ziar maghiar: Doi flăcăi eșcuil, dintr'o comună oare-care, luându-se la tranșeală, cel mai slab căzând ridică o mână de pietri de jos și aruncă în combatantul său. Aceasta înfurie, ea și el o piatră și apucându-și victima începe să-l bătucească în cap cu piatra. Il bătucește până acela amețește, — dar semn de contuziune nu rămâne.

Așa-ți capul gros.

Cel din urmă soldat al lui Napoleon I. în viață încă astăzi, este Vincentiu Markievitz, polonez care trăiește în Varșovia, și este în vîrstă de 107 ani. Moșneagul de azi, intrase la 1811 în armata lui Napoleon-cel-Mare, și dela aceea dată a făcut toate campaniile cu împăratul, până la S-ta Elena. De acolo englezii l-au trimis acasă. La 1824 Markievitz e căpitan de ulani în Varșovia. La 1830—31 ia parte la mișcările din Cracovia, apoi din Paris. La 1848 luptă în legiunea poloneză, în Ungaria. La urmă a luptat sub conducerea lui Garibaldi în războiul pentru unitatea Italiei. — În urmă obosit de atîta militărie, s'a retras la Cracovia, unde a făcut studii tehnice. Azi trăiește în Varșovia, dintr'o mică pensie.

Hoție domnească. Funcționarul conducător al Casei de păstrare „Magyar-Országos Központi Tkp.” făcea bună „afaceri” prin falsificări de mandate etc., până ce s'a dat de urma lipsei unei sume de 60.000 cor. din cassa băncii. Când să cerceteze de urma banilor, cavalerul Dezső Sándor, căci așa se numește domnul, dispăruse — lăsându-și în Budapesta soția și trei copii, cari promit a plăti hoția cavalerului domnesc.

25 de ani într'o ladă. Din Paris vine știrea că s'a descoperit în zilele acestea sub o mare și murdară ladă, în casa bogatului negustor Birsiere, o feme bătrână, istovită, prăpădită, în vîrstă de vre'o 70 ani. Nenorocita martirisată e sora bogatului negustor și de 25 de ani e torturată în acest chip. Descoperită crima, criminalul frate a declarat că chinuind în acest chip pe sora sa a împlinit cuvîntul din urmă al tatălui său.

Câtă sălbătăcie!

Puține cifre. După niște mici socoteli făcute de către acei cari au timpul de a se ocupa și cu astfel de lucruri, rezultă că pe pămînt, în ziua de astăzi sunt aproape un miliard cinci sute de milioane de locuitori. În flote au 33,033,033 de suflete părăsesc pămîntul.

Se numără peste 8064 limbi vorbite. Numărul femeilor și al bărbaților este aproape egal, și durata medie a vieții este cam de 33 ani.

Un sfert de omenire se pierde înainte de a fi atins 15 ani.

La 1000 de persoane, una singură atinge vîrsta de 100 de ani; 6 pe aceea de 55 ani și numai 1 la 500 ajunge până la 80 de ani.

33 033.033 persoane mor în fie-ce an: adică 91 874 pe zi, 3,730 pe ora, 60 pe minut și pe fie-ce secundă.

În fine, există peste 1000 de religii.

Pe Falkai îl aduc! Factorul postal care făcuse experiența tragerei la stînga a scrișorilor cu bani, e pe drum de a veni, adică de-a fi adus acasă din New York, unde a fost prins. Procuratura din Budapesta a primit deja, prin ministrul de interne, telegrama consulului general austro-ungar din New York, în care se anunță că deja de o săptămână Falkai e pe drumul de apă. Săptămîna viitoare hoțul va sosi în patrie. I-se pregătește o frumoasă primire: la Oderberg va fi întâmpinat de doi temnițeri!

Post vacant. De loc se poate ocupa postul de contabil la agentura generală „Transilvania” în Timișoara cu un salariu lunar de 80 coroane. Reflectanții au numai decît a și trimite recursele bine ajustate la adresa: Agentura generală „Transilvania” Timișoara.

ULTIME ȘTIRI.

Londra 6 August. Daily Mail află că numărul farmerilor răsculați din Capland este de opt mii. Sunt comande bure cari se compun numai din africaneri răsculați. Toate indiciile sunt, că răscola Caplandului e generală. În întreg ținutul dela Kimberley poruncește Buri.

Peking 6 August. Agenția Reuter primește știrea, că pregătirea retragerii trupelor europene amărăște foarte mult pe străini, cari zic că poporul de jos chinez e foarte îndărăjit și va începe din nou atacurile contra străinilor, îndată-ce aceștia nu vor mai avea de pază armate europene.

PARTEA LITERARĂ.

Despre Țiganiada lui Budai-Deleanu

de

G. Bogdan-Duică.

(Urmaro.)

Țiganii erau oare-cum atunci la ordinea zilei. Știința se ocupa de ei și-i sigur că Budai urmărea rezultatele ei. Budai este convins că Țiganii nu s'au găsit în India din Indostan. (I. str. 47, nota); ideea aceasta o susținuse în'eză-oară, nu de mult, la 1777, profesorul german Rüdiger¹⁾ Budai crede că el au plecat de acolo din cauza năvălirii lui Cinghishan în India; părerea aceasta o susținuse în'eză-oară, la 1787, un alt învățat german, Grellmann²⁾. În acesta se cuprind și alte idei, ce se regăsesc în Țiganiada. El îi ținea d. p. pe Țiganii capabili să facă serviciu de spionajiu în războaie, lucru adevărit pentru timpul lui Szápolya, Basta, Wallenstein³⁾. Din această calitate — pe care de altfel Budai ca istoric, a putut-o și de aiurea, nu numai din Grellmann — poetul a făcut un motiv al acțiunilor lui Tepeș (I. str. 36—37);

Că Țiganii minte avînd istețea, Drumurile pe munți știau toate, Și lesne putea fi de povăț Vrăjmașului, fiind ei prin sate îmbrășiați. Asta dar îi pare Lui Vlad, că ar fi greșeală mare.

Și adevărat, lesne la robie Putea să cadă ei; ear' Sultanul Ar fi putut printreînșii să știe Toate, fiind că bietul Țigan E fricos; dar' și afară de frică, El nu poate tăinul nimic.

Și teatrul contemporan se ocupa cu Țiganii, în Ungaria și Austria. În Ungaria ei erau puși pe scenă d. e. în Pojon la 1778⁴⁾. În Polonia îi zăgrăvisc Kniazzin, contemporan cu Budai, în drame sau opere.

De o epopee nu-i învrednicise nimeni, e drept; dar' tema era, cum vedem, ambiantă. În astfel de împrejurări o idee aruncată în treacăt de Blumauer și căzută în energicul creier al unui poet, care observase cu multă atenție pe acest neam interesant și a cărui fantasie era plină de chipurile, vorbele și obiceiurile lor, a putut să pună în mișcare toate aceste cunoștințe și să le introducă într'o acțiune cam desirată ca și al lui Ariosto, alt model al lui Budai, dar' cuprinzătoare de multe scene de un comic irestibil.

(Va urma.)

1. Dr. I. H. Schwicker, Die Zigeuner, 1883 p. 12.
2. Ib., p. 18.
3. Ib., p. 33, 34, 52 și 135.
4. Ungarische Revue, 1887, p. 96.

POȘTA REDACȚIEI.

„K”. Ce i această îndelungată tăcere?

Editor. Aurel Popovici Barcianu.
Red. respons. Ioan Russu Ștrianu.

„Mureșanul“

instituit de credit și economii, societate pe acții în
MARIA-RADNA.

Fundat și deschis în 15 Noembrie 1897.

Capital social fl. 40.000, în 400 acții de fl. 100.

Acordă: credite personale pe cambii; credite pe cambii cu acoperire ipotecară; credite pe obligațiuni cu cavenți până la fl. 50; și împrumuturi pe amănete și efecte publice.

Primește: depuneri de bani spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear' deponenții primesc după banii depuși până la 1000 5% de la 1000 în sus 6% interese.

569 — 23

Diracțiunea.

Băile dr. P. Opre (foste „Katalin“.)

Piața Tököly, colț cu strada Lazar Vilmos.

Pentru domni și dame.

Modern aranjate: băi de aburi, basinuri mari cu apă caldă și rece, — băi de vana. Dușuri excelente.

Pentru bolnavi îngrijire și tratament nou, după cele mai noi cuceriri ale științei.

Prețuri moderate.

508 8—

Cruce dublă electro-magnetică

vindecă și inviorază sub garanție.

Aparatul acesta, vă decă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împiedecarea circulației sângelui, anemie, amețeli și uituri de ureche, bătaie de inimă, sgârșituri de inimă, asma, auzul greu, sgârșituri de stomac, lipsa pozei de mâncare, răceală la mână și picioare, reuma podagră, ischias, udului în pat, înflăunza, în somnia epilepsia circulația neregu-

lata a sângelui și multor altor boale cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Invenția acestui aparat este că vindecă nu numai din timp în timp ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent, când pe departe vindecă cu succes boale sfâștoare, care pe de alta parte e cel mai bun seut contra înbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurării că acest aparat vindecă boale vechi de 15 ani.

În cancelaria mea se află atestate incurse din toate părțile lumii cari prețuiesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zadarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“ deoarece „Ciasul Volta“ zăit la Germania cât și în Austro Ungaria a fost oficial oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat.

Deja înfăinătatea crucei mele electro magnetice o recomandă indeosebi.

624 3—50

Prețul aparatului mare e fl. 3, sau Cor. 6 — folosibil la morburi cari nu sunt mai vechi de 15 ani.

Prețul aparatului mic e fl. 2, sau Cor. 4. — folosibil la copii și femei de constituție foarte slabă.

Expediție din centru și locul de vânzare pentru țeară și străinătate e:

Albert Müller, Budapesta, V., str. Vadász 42. K
Colțul str. Kálmán.

CREMA MARGARETA

este cel mai sigur mijloc pentru producerea, perfecționarea și conservarea

! frumuseței !

Acest minunat preparat nevătămător, curat și fără grăsime are un efect uimitor.

În câte-va zile face să dispară alunele, petele de ficat, coșii, jupuiturile, bibițele, punctele negre (comedonele) și toate afecțiunile pielii. Netezește încrețiturile și ciupiturile de vârstă (bubac), având efect chiar și asupra celor mai înaintați în vârstă, carora le face pielea tânără și frumoasă.

Dr. Mosengeil și Metzger, renumiți profesori, vindecă încrețiturile de pe obraji cu ajutorul masagiului. Spre ac st scop Crema Margareta este cea mai potrivită. Dacă se masează zilnic fața cu Crema Margareta, dispar nu numai alunițele, petele de ficat, și alte necurătenii de piele, ci și încrețiturile, ciupiturile de bubac și alte anomalii cauzate prin bășnet, griji, boale etc. etc.

Un perservativ în contra arștei soarelui și a vâretului.

Se poate și ziua întrebuința.

Crema Margareta 1 flacon 1 coroană.

Pudra de dame Margareta 1 cor. 20 fil. 553 49—

Săpunul Margareta 70 fil.

Pasta de dinți Margareta costă 1 cor.

Regeneratorul părului, care produce culoare originală părului înărunțit, 2 cor.

Blondinisarea părului de orice culoare, pria care părul primește o culoare aurie, 1 și 2 cor.

Pomada tanochiinică, cel mai bun mijloc spre cultivarea și creșterea părului, 70 fil. și 1 cor.

Resucitor de mustași Bohus de Vilagos, spre cultivarea mustașilor, 50 și 70 fil.

CLEMENT FÖLDES

Arad, strada Deák Ferencz Nr. 12.

Reprezentant general pentru România:

Domnul Moritz Pollak București, Calea Văcărești Nr. 5.

Se află de vânzare la drogueriile; Brass, Economul & Co., M. Stoinescu, I. Tetza, I. Zandrescu și în en gros și detalii la Frații Albachary și la toate farmaciile.

Dovadă despre eficacitatea folosirii cremei Margareta e și următoarea epistolă:

D-lui (ntor) Földes Kelemen, în Arad.

Folosesc demult Crema-Margareta. Primește simpatiile mele pentru efectul bun al acestei creme.

București

Mariaționescu, artistă la Teatrul Național.

Feriți-vă de contrafacere!

Veritabil nu mai atunoi dacă cutia poartă eticheta mea și marca de fabrică înregistrată!

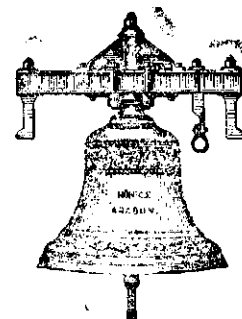
Frideric Hönig

Turnătorie de clopote și metal, fabrică de pompe, arangeată pe motor de vapor,

Arad, strada Rákóczy Nr. 11-28

S'a fondat la 1840.

Premiată la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

Cu garanție pe mai mulți ani și pe lângă cele mai favorabile condiții de platire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. și reg., invenție proprie, cari au avantajul că, față cu ori-ce alte clopote, la turnarea unui și aceluiași clopot tare și cu sunet odânc, — se face o economie de 20—30% la greutatea metalului.

Recomandă totodată clopotele de fer, ce se pot învârti și postamentele de fer, prin a căror întrebuințare clopotele se pot scuti de crepat și chiar și cele mai mari clopote se pot trage, fără-ca să clatine turnul.

Recomandă apoi transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învârti, cum și turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote noue pe lângă o supra-solvire neînsemnată.

Liste de prețuri și cu ilustrațiuni — la dorință se trimit gratis.

543 26—52